

zijn terugslag. Wat van Rome werd overgenomen, werd voor een deel van zijn schoonheid ontdaan, hier en daar zelfs op ruwe wijze wederrechtelijk vernield. De beeldenstormers toch wierpen zichzelf, tegen het recht, als rechters op.

En waar eigen bouwwerk wordt gesticht, heeft dit ook reeds uitwendig geheel het karakter van een statig gebouw, dat niet allereerst zelf moet spreken, maar dat er is, om het Woord gelegenheid tot spreken te geven.

In den tijd van verval bouwt men kerken, die uiterlijk het beeld vertoonen van enkel gesticht te zijn, omdat men nu eenmaal noodwendig een vergaderplaats moest hebben. De typeerende lijn gaat verloren. De liefde spreekt niet meer haar klare en duidelijke taal.

De juiste verhouding der deelen gaat ook verloren. Er is een periode geweest, in welke men bij voorkeur groote „bakken“ van kerken stichtte, achtkant van grondvlak, zonder ééne topgevel, zonder toren, met vlak dak, dat onder een hoek van meer dan zestig graden met de zijmuren, een beeld geeft van den druk, dien het geestelijk leven in dien tijd moest ondervinden.

In de laatste jaren ontwikkelt zich een nieuwe bouwstijl voor de kerk.

De bruikbaarheid en de symboliek gaan weer samen. En onze nieuwe kerken, laten van buiten af reeds U zien, dat er in dat gebouw één centraal punt is, waarom allen, die er binnen zijn zich scharen.

Meer dan men zelf wist heeft alle eeuwen door de wijsgeerige gedachte van den tijd in het steen van onze kerkgebouwen gesproken.

Niet anders is het met de boerenhuizen.

Wat we bij de kerkgebouwen als karakteristiek opmerken, vinden we ook hier; er is een wonder goed samengaan van het gebruiksmotief en van een idee van hooger orde.

De Stelphoeve, het boerenhuis van Friesche origine, gelegen te midden van de sappig groene weiden, waarover evenwel de storm met woedende vlagen haar krachten openbaren kan, biedt met haar hoog-opgaand dak en vrij lage muren een beeld van vaststaan te midden van de gure zee-winden. Maar ook het nut spreekt mee. De omgeving zegt het U: in zulk een huis moet ruime berging zijn voor hooi; en het is er. Zie het pyramide-vormig dak maar.

Meestal wordt de strenge geslotenheid gebroken door den vriendelijk opgaanden topgevel van het voorhuis. Daar wordt de ban van afsluiting opgeheven, en wordt U gezegd, dat ge er welkom zijt.

De voorliefde voor felle kleuren, den landman eigen, spreekt ook hier. Maar het hindert niet in de kleurrijke bloeiende omgeving; het hindert niet, wij vensters en deuren in trouwe harmonie zijn aangebracht, en dus nergens de schelle kleuring storend opplekt, daar, waar het oog een rustpunt zoekt.

Op gelijke wijze wist men in Saksisch Nederland b.v. harmonie te vinden. Het minder statig en steil oprijzende, maar ook veel minder massief-doende boerenhuis in deze streken past zoo uitnemend bij het landschap met zijn akkermaalshout, bij de looën en horsten, waaraan Saksisch Nederland zoo rijk is. Maar het nut vraagt een dorschvloer. En geheel bij de schoonheids-gedachte past zich het nut weer aan: de lange deel, waarom het huistype vraagt, is er bij uitstek voor geschikt.

Het merkwaardige verschijnsel doet zich dus voor, dat juist bij dat deel van de bevolking, dat gewoonlijk het meest primitief wordt genoemd in opvatting van kunst en in verstaan van harmonische levensopvatting, een levenseenheid wordt gemerkt, een harmonie wordt ontdekt, die in schier geen enkelen kring wordt gevonden.

In de levensrust van het platte land werd nut en schoonheid één. De harmonie is er. En dan spreekt zij ook.

En die harmonie wordt slechts daar verstoord, waar „nieuwmodische“ bouwtrant met de „stad-sche“ huizen ook moderne zede en moderne onrust aanwezig toont.

Ook bij de huizen van den landadel en bij de woningen van de patriciers vinden we eenzelfde regel: in een gezonde geestelijke atmosfeer groeit vanzelf de eenheid tusschen schoonheid en nut. Niet naar eenigen opzettelijken regel van de wijsbegeerte, maar naar de wetten en verhoudingen van het eerst aanwezige, het doel en de omgeving, werd de huizinge van den adel gebouwd. Ontoegankelijkheid voor den vijand, maar ook beheersching van heel het landschap, zijn twee kenmerken, die ieder, die de taal der sprakeloze dingen verstaat, onmiddellijk treffen in het karakter van het kasteel.

Ja, daar zijn uitzonderingen.

Maar is het niet merkwaardig, dat juist die uitzonderingen bouwzels zijn b.v. van een vorst voor een verwijfden gunsteling, die gaarne een „Fransch“ paleis in Nederland bezitten wilde? De bouwwerken uit den ouden tijd zijn zoo waar. Ze liegen nooit. En ze spreken een taal, die ook ons geslacht nog verstaat.

Niet anders is het met de huizen van de patriciers.

In den deftigen strengen gevel zien vrijmoedige oogen, die de wereld niet vreezen, de wereld in. Hier is onmiddellijk te merken het echte „seigneurale“ van een geslacht, dat niet wereldschijn is. Het is een wereldbeschouwing, die klare taal tot U spreekt, wanneer ge wandelt langs de grachten van Amsterdam. Een sprake, die zelfs door de moderne lichtreclames en de schreeuende naam-borden niet onverstanebaar wordt.

Maar hoe buitengewoon beantwoorden deze huizen aan het nuttigheids-doel! Ze geven precies, wat de oude deftige familie behoefde.

En zoo zeggen we andermaal: in den besten tijd is er ongewild een volkomen harmonie tusschen nut en schoonheid.

Maar ook: de eigen tijd drukt haar stempel.

In het gevondene ligt een positief christelijke gedachte.

Het woord, dat het Nieuwe Testament gebruikt voor „schoon“, past alleen op dat schoone, dat tegelijk goed is, en aan zijn doel beantwoordt. Ware schoonheidszin beteekent dus, dat ongewild het tweërlei doel: het nut en de aesthetica, tegelijk wordt nagestreefd.

Omtrent de vraag nu, wat werkelijk „schoon“ is, heeft de moderne bouwkunde een eigen wijsgeerig stelsel ontwikkeld.

Ook zouden we kunnen spreken van meer dan één stelsel.

Maar er zijn grondgedachten, principia, die telkens terugkeeren.

En het loont de moeite, na te gaan, welke deze beginselen zijn.

Want, hoe grillig sommigen ook de nieuwere bouwstijl mogen vinden; hoe zeer men ook om strijd de schoonheid van het gebouwde roemt of de leelijkheid luide verkondigt; er zit systeem in wat wij in onzen tijd als „nieuw bouwwoorde“ kennen.

Dat is het systeem van de dogmatiek van het pantheïsme.

En willen wij onzen tijd begrijpen, dan moeten we ook dat systeem verstaan.

J. WATERINK.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Een onzer lezers schrijft me, dat er in den (gereformeerden) kring waarin hij leeft, nog al verschil van gevoelen is over wat men te denken heeft aangaande den eeuwigen staat van kinderen van geloovige ouders, die in hun vroegste jeugd werden weggenomen, en, die in verband met hun leeftijd, geenerlei blij gaven van hun innerlijke verhouding tot God, tot Zijn Woord en Zijn dienst.

Sommigen zijn van oordeel, dat er aangaande het al- of niet-behouden-zijn van zulke kinderen niets te zeggen of te vermoeden valt. Anderen achten, dat het Verbond Gods ongetwijfeld eenigen grond van hope geeft op hun behoudenis. Nog anderen, dat we op grond van het Verbond en de beloften Gods ons verzekerd mogen houden van hun zaligheid.

Onze broeder vraagt nu, wat hierin het geloof en de belijdenis onzer Gereformeerde Kerken is.

Als niet de motiveering van z'n vraag, méér nog dan de vraag zelf, bewees hoeveel onhelderheid er op dit punt nog altoos bij tal van gereformeerde belijders bestaat, zou ik den schrijver allicht niet hier, maar in een particulieren brief van bescheid hebben gediend.

Nu is er reden het per „open brief“ te doen. En dan begin ik met hem te verwijzen naar Art. 17 van lidst. 1 der Dordtsche Leerregelen.

Daar belijden onze Kerken het volgende: „Nademaal wij van den wille Gods uit Zijn Woord moeten oordeelen, hetwelk getuigt, dat de kinderen der geloovigen heilig zijn, niet van nature, maar uit kracht van het genadeverbond, in hetwelk zij met hunne ouders begrepen zijn, zoo moeten de godzalige ouders niet twifelen aan de verkiezing en de zaligheid hunner kinderen, welke God in hunne kindsheid uit dit leven wegneemt (Gen. 17:7; Hand. 2:39; 1 Cor. 7:14)“.

Deze belijdenis is, dunkt me, klaar en duidelijk genoeg, om aan alle onzekerheid over het gevoelen der Gereformeerde Kerken in dit stuk een einde te maken. Doch die behoeft zelfs geen oogenblik te bestaan voor wie verzuimde — een verzuim, dat even schuldig en schadelijk is als, helaas, gewoon — de Dordtsche Leerregelen te raadplegen. Heidelbergse Catechismus en Nederlandse Geloofsbelijdenis spreken hier even duidelijk.

Als de Heidelberger eerst in Zondag 25 de Sacramenten in 't algemeen — niet alleen het H. Avondmaal dus, maar óók den H. Doop — beschreven heeft als „waarteekenen en zegelen, van God ingezet, opdat Hij ons door 't gebruik daarvan de belofte des Evangelies te beter te verstaan geve en verzegele: namelijk, dat Hij ons yanwege het eenige slachtoffer van Christus, aan het kruis volbracht, vergeving der zonde en het eeuwige leven uit genade schenkt“; en dan, in Zondag 26 en 27, heeft uiteengezet op wat wijze de Doop die gemeenschap aan de offerande van Christus, meer bepaald: de afwassching der zonden door het bloed en den Geest van Christus, verzegelt —

stelt hij de vraag (vr. 74) of men met dien Doop, die den geloovige de reiniging van zonden verzegelt, ook de jonge kinderen doopen zal. En daarop antwoordt hij dan niet alleen bevestigend; maar hij voert voor dat antwoord ook de gronden aan door te zeggen, dat „zij alzoo wel (d.w.z. evengoed en in geen enkel opzicht minder) als de volwassenen (d.i. de volwassen geloovigen) in het Verbond Gods en in Zijne gemeente begrepen zijn, en dat hun door Christus' bloed de verlossing van de zonde en de Heilige Geest, die het geloof werkt, niet weinigen dan den volwassenen toegezegd wordt“.

En al even onduidelzinnig zet de Nederl. Geloofsbelijdenis de jonge kinderen der geloovigen, ten aanzien van het Verbond en de weldaden, die de H. Doop verzegelt, met de volwassen geloovigen op één lijn.

Na van de verzegelende kracht der Sacramenten in 't algemeen, in Art. 33, in nog krasser bewoordingen dan de Heidelberger gesproken te hebben (ze „stellen aan onze zinnen voor“ wat de Heere „inwendig doet in onze harten, bondig en vastmakende in ons de zaligheid, die Hij ons mededeelt. Want het zijn zichtbare waarteekenen en zegelen van eene inwendige en onzienlijke zaak, door middel waarvan God in ons werkt door de kracht des Heiligen Geestes. Zoo zijn dan de teekenen niet ijdel noch ledig, om ons te bedriegen“) — zegt ze van den H. Doop, dat God ons daarmee te verstaan geeft, „dat gelijk het water de vuilheid des lichaams afwascht, hetwelk op het lichaam desgenen, die den Doop ontvangt, gezien wordt en hem besprengt, dat alzoo het bloed van Christus hetzelfde van binnen in de zielen doet door den Heiligen Geest, ze besprengende en zuiverende van hare zonden, en ons wederbarende uit kinderen des toorns tot kinderen Gods“.

En van dezen Doop belijdt ze dan voorts, dat ook de kinderen der geloovigen die moeten ontvangen. „En voorwaar“, heet het dan, „Christus heeft Zijn bloed niet minder vergoten om de kinderen der geloovigen te wasschen, dan Hij gedaan heeft voor de volwassenen. En daarom behooren zij het teeken te ontvangen en het Sacrament van hetgeen Christus voor hen gedaan heeft.“

Al onze belijdenis-schriften geven dus een eendrag en duidelijk geluid.

Want Catechismus en Geloofsbelijdenis zeggen wel niet met zooveel woorden — er was ook geen aanleiding toe — wat de Dordtsche Leerregelen zeggen, dat geloovige ouders niet mogen twifelen aan de zaligheid hunner vroeggestorven kinderen, maar ieder zal moeten toestemmen, dat dit de logische en noodzakelijke gevolgtrekking is uit wat ze aangaande de verzegelende kracht van den Doop, voor de jonge kinderen, zoowel als voor de volwassen geloovigen, belijden. Die verzegelende kracht toe te kennen aan den Doop van een jong kind van geloovige ouders, en dan, als dat kind in zijn eerste jeugd komt te sterven, zonder dat het zich als een onheilige deed kennen, een vraagteekening achter zijn behoudenis te zetten, is niets minder dan een spel drijven met het Verbond Gods en met zijn verzegeling door den Doop.

En aan dat spel staan — schoon onbewust — schuldig, ouders, die den éénen dag met hun kind ten Doop gaan, en den volgenden, neemt God het weg, den troost van het Verbond Gods afwijzen en aan de zaligheid van hun kind weigeren te gelooven.

Want, laat men nu in ons heerlijk Doopsformulier eens lezen, eerst de uiteenzetting van de betekenis van den Doop naar Gods Woord, en dan de belijdenis, die op grond daarvan, in de eerste vraag, van de ouders gevegd wordt — en men zal toestemmen, dat, wie op dit Formulier „amen“ gezegd, en deze vraag bevestigend beantwoord heeft, om, komt zijn kind te sterven, dan over zijn behoudenis de schouders op te trekken, in zijn twijfel niets minder doet dan terugnemen wat hij voor God en de gemeente aan de doop-vont beleed.

Zeer begrijpelijk, dat onze vrager niet kan verstaan, hoe voor zulke ouders, de Doop — beter gezegd: het Verbond en de beloften Gods, die door den Doop verzegeld worden — ooit een pleitgrond kan zijn voor de kinderen, die God het leven spaart.

Het is wel in-droevig, dat „zoo rijk een stuk onzer belijdenis“ — rijk niet alleen aan troost voor geloovige ouders bij het grafte van een vroeggestorven kindeke — dat is ten slotte nog het minste — maar van zoo rijk en van zoo fundamenteele betekenis voor de opvoeding onzer kinderen en voor heel het kerkelijk en christelijk leven, voor velen nog zoo weinig realiteit bezit.

Er ware hierover nog o zooveel te zeggen. Doch het is reeds zoo dikwijls gezegd, en beter dan ik het kan. Men leze o.a. „E Voto“ er maar eens op na. De vraag van m'n inzender meen ik met het bovenstaande beantwoord te hebben.

V.

K. F.

Chris

In het v
van 10 Oc
beginsel v
als: een p
vidualisme
tot dit alge
bewijzen, g
wing recht
maar dat
ook in d
den zijn va
en die spo
gezien en
We wille
handelen, c
dacht op

Aanknoo
ken zagen,
die immers
de modern
in de allere
God, maar
schoonheid
de heerlijk
ook in het
aan het ch
heid gevon
missen de l
ze echte k
de inspirat
kunst als g
lofaccorde
kunst. Da
der gemees
wordt geker
tuurlijke b
haalt in „I
Wat is e
noemen, ni
in de mode
beschrijving
ze als zooc
steer der a
ta de Wit's
en noem e
zoo zijn m
hebt ge dan
telijken kri
Zulk een
lige Schrift
schoonheid,
vonden wo
het werk
„Ero Rege
Tubakain;
Salomo's w
meester we
altijd weer
die ook zie
zijn van Zi
Welnu, d
overtuiging
als we hier
deeren, ma
ons christe
Daarom l
wijf, dat w
in de mode
we ons stel
voorwa
waardering
Zulk een ve
onbekendhe
nog altijd h
bekrompen,
de alles doo
het christel
de sporen
altijd weer
Er schuil
slachtigs in
we waarde
ten de begr
om ons lev
duidelijk. D
meen waar
geen sprake
ge, vlak na
vergeving, z
natuur-visio
schoonheids
derne letter
pantheïstisc
pene, 't is
moderne ku
kige of ono
sfeer der
het niet is
van het ges
heid van w
Nu zegt